

ART

FORUM®

**PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
DLA
GABINETU DYREKTORA NACZELNEGO
INSTYTUTU EKSPERTYZ SĄDOWYCH
IM. PROF. DR JANA SEHNA
U ZBIEGU ULIC WESTERPLATTE 9
I MARII SKŁODOWSKIEJ CURIE 1
W KRAKOWIE**

Konserwacja zabytków
Architektura
Budownictwo

ART FORUM
Bożena Boba-Dyga

ul. Św. Gertrudy 9/9A
31-046 Kraków
Biuro:
ul. Św. Gertrudy 9/14A
31-046 Kraków
tel./fax: (12) 429 59 06
tel. GSM +48 602 25 25 11
+48 602 25 25 10

e-mail:
art-forum@krakow.home.pl

www.artforum.net.pl

Konto:
MultiBank PL59 1140 2017
0000 4302 0748 7939

NIP: 675-103-14-35
REGON: 351254639

OPRACOWAŁA
mgr BOŻENA BOBA – DYGA
2016, KRAKÓW

KARTA TYTUŁOWA

I A. IDENTYFIKACJA OBIEKTU

1. **Rodzaj i nazwa zabytku:** Instytut Ekspertyz Sądowych im. Prof. dr Jana Sehna – wewnątrz gabinetu dyrektora naczelnego na parterze
2. **Nr rej. zabytków:** A – 833, decyzja 01.12.1989
3. **Lokalizacja:** ul. Westerplatte 9, 31 – 033 Kraków (u zbiegu ulic Westerplatte i Marii Skłodowskiej Curie)
4. **Właściciel:** Skarb Państwa
5. **Czas powstania:** 1890 – 1892
6. **Projektant:** Jan Zawiejski, Wandalin Beringer

I B. DANE DOTYCZĄCE OPRACOWANIA KONSERWATORSKIEGO

1. **Zleceniodawca:** Instytut Ekspertyz Sądowych im. Prof. dr Jana Sehna
ul. Westerplatte 9, 31 – 033 Kraków
2. **Autor programu:** mgr Bożena Boba-Dyga
3. **Wykonawca dokumentacji:** mgr Bożena Boba-Dyga, Katarzyna Feć

I C. DANE DOTYCZĄCE DOKUMENTACJI

1. **Dok. opisowa:** 17 stron
2. **Dok. fotograficzna:** 29 fotografii barwnych wykonanych w systemie cyfrowym, wykonanych przez Bożenę Boba – Dyga, Katarzynę Feć
3. **Ilość egzemplarzy dokumentacji:** 4 egz. drukowane.
3 w wersji elektronicznej na CD
4. **Miejsca przechowywania dokumentacji:**
  - Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków
ul. Kanonicza 24, 31-002 Kraków

- Instytut Ekspertyz Sądowych im. Prof. dr Jana Sehna
ul. Westerplatte 9, 31 – 033 Kraków
- ART FORUM Bożena Boba-Dyga,
ul. Św. Gertrudy 9/9A, 31-046 Kraków.

5. **Kartę założyła:** mgr Bożena Boba-Dyga

6. **Czas opracowania programu:** Listopad – Grudzień 2016

SPIS TREŚCI

<i>KARTA TYTUŁOWA</i>	2
<i>SPIS TREŚCI</i>	4
<i>PRZEDMIOT OPRACOWANIA</i>	5
<i>BADANIA STRATYGRAFICZNO ODKRYWKOWE</i>	9
<i>STAN ZACHOWANIA</i>	11
<i>ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE</i>	13
<i>TECHNOLOGICZNY PROGRAM POSTĘPOWANIA KONSERWATORSKIEGO</i>	15
<i>DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA</i>	18
<i>ANEKSY</i>	33
• <i>Rejestr stanu zachowania</i>	34
<i>BIBLIOGRAFIA</i>	35

PRZEDMIOT OPRACOWANIA

Przedmiotem opracowania jest program prac konserwatorskich, dotyczący Gabinetu Dyrektora Naczelnego na parterze budynku Instytutu Ekspertyz Sądowych.

Budynek jest własnością Skarbu Państwa i jest wpisany do rejestru zabytków pod numerem A – 833, według decyzji 01.12.1989

HISTORIA INSTYTUTU EKSPERTYZ SĄDOWYCH

Pałac Judy Jutkiewicza powstał w latach 1890 – 1892, na terenie dawnego ogrodu Krzyżanowskiego (u zbiegu dawnych ulic Kolejowej i Pańskiej, obecnie u zbiegu ulic Westerplatte i Marii Skłodowskiej Curie), jaki został wykupiony przez spółkę Geringera, Hochstima, Ehrenpreisa, Horowitza i E. Merz.

Pierwszy z projektów wykonał Jan Zawiejski 07.1890 roku. Jego plany zostały zatwierdzone 09.08.1890. Projekt ten przewidywał wzniesienie narożnej jednopiętrowej willi podmiejskiej, z wykuszem pierwszego piętra zwieńczonym kopułą nad ściętym narożnikiem oraz szczytami ponad ryzalitami. W partii pierwszego piętra Zawiejski przewidywał mur ceglany pozbawiony tynku. Projekt ten jednak nie został zrealizowany.

W Październiku 1890 roku ponownie zostało wydane zezwolenia na zabudowę tego terenu, jednak według planów innego architekta – Wandalina Beringera. Wykorzystał on projekt Zawiejskiego, proponując późnogotycką ornamentację fasad. Dodatkowo Beringer postanowił zmienić wykusz wieńczący fasadę oraz szczyty nad ryzalitami i zastąpić je kamienną attyką. Ten projekt został zrealizowany i ukończony w 1892 roku.

W roku 1895 (29.05) budowniczy Aleks Biborski oraz inspektor Wdawiszewski otrzymali zlecenie na wykonanie pokoi podstrychowych z otworami okiennymi o eliptycznych kształtach. Było to zlecenie z ramienia nowych właścicieli pałacu. W latach międzywojennych najprawdopodobniej jedno z tych okien zostało przemurowane na prostokątne, poprzez co ornamentyka fasady w tym miejscu nie jest jednolita.

W roku 1928 zostało nadbudowane drugie piętro. Po 1945 budynek przeszedł na własność Skarbu Państwa. W 1954 roku został w nim urządzony Instytut Ekspertyz Sądowych im. prof. Jana Sehna.

Pałac przechodził wiele prac remontowo naprawczo konserwatorskich, a także zmian w latach:

- 1906 – zatwierdzenie planu budowy stajni i wozowni
- 1920 – uzupełnienie braków fasady wapnem innego pochodzenia, niżeli pierwotne, spowodowanie zeszpecenia elewacji
- 1928 – nadbudowa drugiego piętra, budowa nowego gnojownika betonowego, inż. Henryk Lamensdorf
- 1933 – odczyszczenie fasady frontowej, usunięcie odpadających gzymsów, m.in. z narożnika fasady (po tym roku przez kilka lat nie było możliwości uzupełnienia odbitych gzymsów, poprzez wzgląd na drogie zagraniczne wapno hydrauliczne użyte pierwotnie do wykonania gzymsów i tynków)
- 1938 – odnowienie cokołu pałacu, pomalowanie go oraz uzupełnienie tynków elewacji, odmalowanie farbą olejną pierwszego przedsionka
- 1940 – odnowienie i odmalowanie 90% fasady, za wyjątkiem balkonu od ulicy Potockiego
- Lata 80-90 1945r. – prace remontowo – konserwatorskie obiektu (elewacja, sztukaterie, dekoracja kamienna, stolarka okienna i drzwiowa), wymieniono instalacje, wzmocniono stropy, wymieniono dach.
- 1946 – wykonanie wentylacji murowej parteru, adaptacja części budynku na lecznicę
- 1951 – plan wyburzenia stajni, wozowni, wykonania wentylacji, wprowadzenia centralnego ogrzewania, a także oddania do dyspozycji ówczesnego Wydziału Kultury kraty ogrodzeniowej
- 1958 – nadbudowa mieszkań nad garażem, przebudowa pomieszczeń magazynowych, projekt inż. – arch Medard Stadnicki 1991 – generalny remont całości budynku
- 1994 – 1995 – prace konserwatorskie elewacji wraz z attyką
- 1999 – ekspertyza stanu zachowania kamieniarki i elewacji, wraz z wytycznymi konserwatorskimi
- 2005 – program prac konserwatorskich dla elewacji budynku wraz z attyką oraz metalowym ogrodzeniem i balustradą, mgr Marek Sawicki
- 2007 – program prac konserwatorskich dla elementów metalowych (ogrodzenie i balkon), program prac konserwatorskich elewacji wraz z attyką, dokumentacja

powykonawcza elementów metalowych, mgr inż. Krzysztof Ferdek, mgr Stanisław Dziuba, Włodzimierz Drabczyński

- 2008 – program konserwatorski dla sekretariatu i gabinetów dyrektorskich, mgr Marek Sawicki
- 2009 – program prac konserwatorskich dla elewacji wraz z attyką, konserwacja holu, klatki schodowej i poczekalni, mgr Marek Sawicki
- 2010 – konserwacja sekretariatu i gabinetów dyrektorskich, konserwacja holu, klatki schodowej i poczekalni

Właściciele pałacu:

- Juda Judkiewicz – od 1890
- Albert i Adela Propperowie – od 1895
- Hrabia Mieczysław Poniński od 1906
- Maksymiljan Hubenstook od 1928
- Cecylja Haubenstookowa – od 1933 – 1939, od 1939 współwłaścicielka
- Dr. Bogusław Bulanda – od 1946
- Instytut Ekspertyz Sądowych – od 1951

GABINET DYREKTORSKI

Być może projektantem wnętrza był Jan Zawiejski. Jest to związane z faktem, iż jego pierwszy projekt pałacu został zaakceptowany. Co prawda nie został zrealizowany, ale wykorzystany przez Wandalina Bernigera, który z kolei dokonywał zmian na zewnątrz budynku. Nie ma natomiast wzmianek, aby dokonywał zmian w planie budynku, czy też we wnętrzach. Na początku pomieszczenie pełniło charakter mieszkaniowy, były plany przekuwania dodatkowych drzwi w ścianie południowo-wschodnie oraz wschodniej. Dopiero od 1957 roku pomieszczenie zaczęło pełnić charakter reprezentacyjny.

Gabinet dyrektorski jest pomieszczeniem na rzucie wielokąta nieregularnego ze ściętym narożnikiem (północno zachodnim). Podłoga pokryta parkietem ułożonym w jodełkę z listwami przypodłogowymi, profilowanymi, pokrytymi białym lakierem najprawdopodobniej olejnym.

Ściany pokryte współczesną, stylistycznie niedopasowaną tapetą.

Stolarka drzewiowa i okienna w kształcie stojących prostokątów. W pomieszczeniu znajdują się trzy okna i jedne drzwi. Okna w formie skrzynkowej, dwuskrzydłowe z zamkniętym półkoliście naświetlem oraz profilowanym i wygiętym pośrodku ślemieniem. Drzwi osadzone w głęboko wyprofilowanych opaskach, płycinowe, dwuskrzydłowe, wahadłowe, pokryte białym lakierem najprawdopodobniej olejnym, złoczone częściowo szlagmetalem kładzionym na mikstion. Drzwi dodatkowo zdobi supraporta z użyciem szeroko rozbudowanej ornamentyki (kratka regencyjna z drobnymi kwiatami, girlanda, perełki, wazy, liście, złoczone wstęgi z przerywanym gzymsem).

Dekoracyjny drewniany strop z sufitem z bogato zdobioną malowaną monochromatycznie i złoconą złotem naturalnym sztukaterią gipsową, z wykorzystaniem charakterystycznej dla wieku ornamentyki. Miejscami zachowane ślady pulmentu, być może jednak pierwotne złocenia zostały wykonane na podkładzie z szelaku, z użyciem mikstion olejnego (12h), co należy rozstrzygnąć w poszerzonych badaniach stratygraficznych. Szeroka zdobiona faseta (akant, woluty, astragal, kimation, motywy roślinne, kwiatów i liści, perełki), częściowo złocona. Na środku sufitu rozeta w kształcie wiklinowego kosza z puttami wygiętymi na kształt litery S, podtrzymującymi szarfy, ukierunkowanymi w cztery strony świata, wokół nieregularnie rozmieszczone kwiaty. Dookoła stropu ornamentyka (kartusze, muszle, kratka regencyjna z małymi kwiatami, motywy roślinne kwiatów i liści).

Żyrandol współczesny, mosiężny z pięcioma kielichami kwiatowymi.

Kiedyś pomieszczenie pełniło funkcję mieszkalną, następnie gabinet kierowniczy oraz dział badaczy pisma.

BADANIA STRATYGRAFICZNO ODKRYWKOWE

Strop

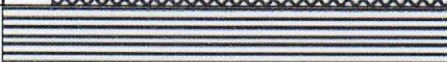

WARSTWY TECHNOLOGICZNE	OZNACZENIE GRAFIKICZNE	DATOWANIE	FAZA CHRONOLOGICZNA	CHARAKTERYSTYKA WARSTWY
1				Kotwy - metalowe śrubunki
2				Złoto naturalne
3				Pulment
		XX wiek	III	Mikstion na podkładzie z szelaku
4				Warstwa malarska monochromatyczna
5				Szrukateria gipsowa
6				Pobiala - koszulka wapienna
7				Zaprawa
8				Trzcinowe podłoże
9		1890	I	Strop drewniany z drewnianą podsiębitką
10				Suprema - ocieplenie
11		1956	II	Strop (płyta żelbet, gruz ceglany, płyta betonowa, terazzo)

Ściana

WARSTWY TECHNOLOGICZNE	OZNACZENIE GRAFIKICZNE	DATOWANIE	FAZA CHRONOLOGICZNA	CHARAKTERYSTYKA WARSTWY
1				Tapeta
2		XX	III	Klej
		XX	II	Reliktowo zachowane warstwy przemalowań
3				Warstwa malarska laserunkowa cienkowarstwowa w kolorze zieleni gabinetowej według kolornika System Ispo EuColor 2001 numer 39
4				Koszulka wapienna
5				Tynk piaskowo wapienny - 3 cz. piasku
6		1890	I	Wątek ceglany

Stolarka drzewiowa

WARSTWY TECHNOLOGICZNE	OZNACZENIE GRAFICZNE	DATOWANIE	FAZA CHRONOLOGICZNA	CHARAKTERYSTYKA WARSTWY
1				Warstwa malarska biała, prawdopodobnie olejna
2				Szlakmetal
3				Mikstion
4				Warstwa malarska biała prawdopodobnie olejna
5				Przeklejenie
6		XX	II	Zaprawa
7		1890	I	Drewno sosnowe

Supraporta

WARSTWY TECHNOLOGICZNE	OZNACZENIE GRAFICZNE	DATOWANIE	FAZA CHRONOLOGICZNA	CHARAKTERYSTYKA WARSTWY
1				Warstwa malarska biała prawdopodobnie olejna
2				Złoto naturalne
3		XX wiek		Pulment
4		XX wiek	III	Mikstion na podkładzie szelakowym
5				Warstwa malarska biała prawdopodobnie olejna
6				Przeklejenie
7		XX wiek	II	Zaprawa
8		XX wiek	I	Gips

STAN ZACHOWANIA

Obiekt użytkowany bieżąco, należycie sprzątny, zadbany, pozornie w dobrym stanie zachowania.

Podłoga – parkiet ułożony w jodełkę, pokryty częściowo dywanem, z listwami przypodłogowymi, profilowanymi, pokrytymi białym lakierem prawdopodobnie olejnym, przedstawia bardzo dobry stan zachowania.

Ściany pokryte stylistycznie niedopasowaną tapetą. Poprzez wilgoć kondensacyjną tapeta miejscami odspojona, mocno zabrudzona szczególnie w górnej partii. Wstępne poglądowe badania stratygraficzne wykazały:

Ściany tynkowane zaprawą piaskowo wapienną (3 cz. piasku) pokryte grubą warstwą tłustej pobiałą – koszulki wapiennej, malowane laserunkowo zielenią według kolornika System Ispo EuColor 2001 numer 39.

Miejscowo ślady sztablatury pod fasetami.

Miejscowo ślady gipsu szarego budowlanego.

Sonda sprawdzająca w gabinecie zastępcy dyrektora wykazuje również zaprawę piaskowo wapienną, pokrytą grubą warstwą tłustej pobiałą, malowaną laserunkowo zielenią gabinetową według kolornika System Ispo EuColor 2001 numer 39.

Na wspomnianej warstwie zieleni warstwa brudu, kurzu, świadcząca o niegdyś długiej ekspozycji.

Stolarka drzwiowa wykonana z drewna sosnowego wykazuje dobry stan zachowania. Pokryta białym lakierem najprawdopodobniej olejnym, częściowo złocona szlagmetalem na mikstion olejny z nielicznymi ubytkami, nieco zoksydowanym. Wokół płycin nastąpiły widoczne spękania, spowodowane brakiem elastycznego wypełnienia dylatacji. Złącza stolarskie uległy osłabieniu, ślady przemalowań, złuszczonej farby olejnej, uszkodzenia mechaniczne.

Stolarka okienna sosnowa w bardzo dobrym stanie zachowania. Pod oknami umieszczone grzejniki żeberkowe żeliwne, lakierowane.

Pierwotny strop został wzmocniony poprzez dodanie stropu płytowego z żelbetonu, ocieplonego supremą od strony posadzki pomieszczenia piętro wyżej. Pod spodem pozostał pierwotny strop drewniany belkowy z podsiębitką z desek, z tynkiem na podkładzie

trzciniowym, na którym zamontowane są sztukaterie. Sufit prezentuje ogólnie pozornie dobry stan zachowania. Jednakże jego stan po przeprowadzeniu wstępnych badań konserwatorskich można określić jako zagrożony. Od strony południowo wschodniej podczas poprzednich prac konserwatorskich umieszczono kotwy – stalowe śrubunki. Pozostała część stropu wykazuje głuchy wydzwitek, spękania są sprężyste, zaprawa rozspojona. Ponadto widoczne są liczne spękania włosowate. Powierzchnia tła sufitu wokół płaskorzeźbionego wiklinowego kosza posiada widoczne w bocznym świetle nierówności, częściowo wynikające z niestarannie wykonanych uzupełnień konserwatorskich i likwidacji wcześniejszych spękań, najwięcej w części centralnej (rejestr stanu zachowania rys nr 1); widoczne są zabrudzenia na całej powierzchni sufitu.

W narożniku od strony południowo zachodniej zawilgocenie fasety, być może przyczyną jest wilgoć kondensacyjna, bądź złe zabezpieczenie na zewnątrz. Nieliczne ubytki w sztukateriach. Być może ciężar własny zyrandola, jak i samego sufitu potęguje naprężenia. Wyprawa na suficie jest w części niezakotwionej silnie odspojona od podłoża.

Złocenia w dobrym stanie zachowania, wykonane z użyciem naturalnego złota, miejscami zachowane ślady pulmentu.

Z uwagi na stałe funkcjonowanie gabinetów dyrektora i jego zastępcy badania stratygraficzne były ograniczone do kilkunastu stanowisk (na stropie, na fasecie, na styku supraport ze ścianami, koło futryny drzwiowej, na ścianie południowo wschodniej i wykonywane z drabiny) z nieznacznym naruszeniem tapety, dlatego w momencie rozpoczęcia prac konserwatorskich i ustawienia rusztowań należy poszerzyć badania zwłaszcza na ścianach obecnie zasłoniętych tapetą, gdyż być może odnajdą się jeszcze ślady dekoracji malarskich.

ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Zakłada się wykonanie prac konserwatorsko-remontowych, a najpilniej zakłada się kotwienie zagrożonego, odspojonego, sprężystego stropu. Ważnym punktem konserwacji jest również przywrócenie pierwotnej lub najstarszej odnalezionej kolorystyki ścian – zieleni gabinetowej i tym samym rezygnacja z tapet, które nie pasują stylistycznie do wystroju.

Wszystkie działania konserwatorskie, które będą konieczne i ujawnią się w trakcie wykonywania prac, a nie zostały uwzględnione w niniejszym programie, powinny być wniesione na zasadzie aneksu, a także poddane ocenie komisji konserwatorskiej.

Wszelkie ustalenia dotyczące estetyki i wnioski z poszerzonych o miejsca obecnie niedostępne (powierzchnie pod tapetami) badań konserwatorskich powinny być dokonane z udziałem konsultanta rzeczoznawcy historyka sztuki np. dr Zbigniewa Beiersdorfa znawcy przedmiotowego obiektu.

Na wstępie przed przystąpieniem do właściwych prac konserwatorskich po ustawieniu rusztowań należy delikatnie zdjąć tapety jednocześnie kontrolując podłoże. Powinni to wykonać konserwatorzy, aby przy standardowym zrywaniu tapet nie utracić ewentualnie zachowanych relikwów dekoracji malarskich. Po zdjęciu tapet należy uzupełnić badania konserwatorskie ścian.

Sufit

Sufit należy oczyścić z kurzu, a następnie z zabrudzeń trwale przylegających i nadmiaru farb pochodzących z przemalowań i konserwacji chemiczno-mechanicznie.

Poprzez użycie stalowych nierdzewnych śrubunków, należy wykonać kotwienie stropu w części północno wschodniej. Po tej stronie spękania są sprężyste, wykazują głuchy wydźwięk. Po stronie zachodnio północnej badania potwierdzają zasadność użycia kotew (w miejscu gdzie je zastosowano strop jest w dobrym stanie i nie wymaga dodatkowego kotwienia). Zakłada się dodatkowo impregnację strukturalną wzmacniającą spulchnione zaprawy.

Pęknięcia i szczeliny należy pogłębić, rozciąć metodą żyłowania, oczyścić z zabrudzeń, uzupełnić trwale elastycznym preparatem. Miejscowo można również zastosować podklejanie. Zakłada się wyrównanie poprzez szlifowanie powierzchni sufitu,

pozostałej po poprzednich pracach konserwatorskich oraz uzupełnienie nielicznych ubytków w polichromii sztukaterii. Następnie należy pomalować sufit monochromatycznie na kolor potwierdzony w poszerzonych badaniach po zmyciu przemalowań – prawdopodobnie biel pałacowa zgodnie z historycznymi opisami. Warstwa malarska powinna być paroprzepuszczalna, odwracalna i lekka w sensie estetycznym – półlaserunkowa.

Faseta

Należy przeprowadzić badania względem zawilgocenia narożnika fasety od strony południowo zachodniej, – elewacji zewnętrznej. Znaleźć przyczyny zamakania i je wyeliminować. Ponadto należy większe spękania wypełnić materiałem amortyzującym. Pozostałe konieczne zabiegi wykonać analogicznie jak na suficie.

Ściany

Istotnym założeniem jest przywrócenie ścianom pierwotnego koloru, wiąże się z tym konieczność zdjęcia tapet. Najprawdopodobniej pierwotnym kolorem ścian, jest laserunkowa zieleń gabinetowa. Na podstawie wstępnych odkrywek dopasowano według kolornika System Ispo EuColor 2001 numer 39 jednak kolor ten należy zweryfikować po poszerzeniu badań na komisji z udziałem historyka sztuki. Należy też przeprowadzić konserwację techniczną podłoża tynkowego.

Stolarka drzwiowa

Zakłada się wzmocnienie złącz stolarskich, wykonanie szczelin dylatacyjnych wokół płyt, przezłoczenie złotem naturalnym na mikstion olejny.

Wykorzystane w trakcie prac materiały i technologie muszą spełniać wszystkie wymagania techniczne, estetyczne, a przede wszystkim posiadać stosowne atesty, certyfikaty, karty techniczne, zgodne z obecnymi przepisami.

TECHNOLOGICZNY PROGRAM POSTĘPOWANIA KONSERWATORSKIEGO

1. Wykonywanie dokumentacji fotograficznej przed rozpoczęciem prac, w trakcie i po zakończeniu.
2. Ustawienie rusztowań z zachowaniem wszystkich zasad BHP.
3. Zabezpieczenie stolarki drzwiowej i okiennej oraz grzejników foliami na czas wykonywania prac związanych z oczyszczaniem sztukaterii, zdejmowaniem tapet, wyrównywaniem powierzchni sufitu.
4. Zabezpieczenie podłogi wraz z listwami przypodłogowymi na cały czas wykonywania prac konserwatorskich tekturą falistą, płytą OSB i folią budowlaną.

Sufit

1. Wykonanie poszerzenia wstępnych badań konserwatorskich i uzgodnienie z komisją konserwatorską kolorystyki wykończenia malarskiego sufitu.
2. Oczyszczanie sufitu z zabrudzeń i zakurzeń i przemalowań metodami chemiczno – mechanicznymi przy pomocy odkurzaczy przemysłowych z miękką końcówką – szczotką pędzlową z włosia np. Kremer Pigmente nr katalog. 864952 1-2-3-4. Zmywanie powierzchni gąbkami wodą z dodatkiem detergentów niejonowych i domywanie czystą wodą. Ewentualne zdejmowanie przemalowań przy pomocy tiksotropowego zmywacza np. Skansolu i neutralizacja White spiritem.
3. Mechaniczno-chemiczne oczyszczanie złoceń – poprzedzone próbami technologicznymi np. gąbki wishab, gąbki i gumki do konserwacji papieru.
4. Wykonanie wzmocnień za pomocą stalowych nierdzewnych kotew - samogwintujących wkrętów w części północno wschodniej w odstępach ok 20 cm. Kotwy powinny zostać zagzymkowane i następnie główki przysłonięte szpachlówką elastyczną akrylową np. Stuccolini z zatopieniem łatek z siateczki z włókna szklanego Elasticgewebe np. firmy STO.
5. Impregnacja stopniowana mokre w mokre przez nasączenie-smarowanie części północno wschodniej estrami kwasu krzemowego KSE 100-300 firmy Remmers.
6. Szczeliny i rysy (większe niż włosowate) rozciąć metodą żyłowania, pogłębić oczyścić, zaimpregnować dyspersją akrylową Haftfest firmy Remmers i uzupełnić

materiałem elastycznym Rissfuller firmy Sto i wygładzenie na powierzchni masą Stuccolini.

7. Zeszlifowanie papierem ściernymi, siatkami i kostkami ściernymi nierówności powstałych podczas wcześniejszych konserwacji oraz opracowanie metodami mechanicznymi nowych uzupełnień.
8. Ewentualne odspojone elementy podkleić – technologię ustalić w formie prób.
9. Uzupełnienie ubytków i przetarć złocenia metodą złocenia płatkowego na poler złotem naturalnym 24ct na pulmencie – zgodnie z technologią z poprzedniej konserwacji opisaną w dokumentacji powykonawczej¹, lub w zależności od poszerzonych badań stratygraficznych uzupełnić złocenia na podkładzie szlakowym z użyciem miksotnu olejnego (12h) i złota naturalnego.
10. Półkryjące przemalowanie całości sufitu w kolorze lub kolorach ustalonych z komisją konserwatorską, zaleca się użycie farb odwracalnych Reversil firmy Keim.

Faseta

1. Przeprowadzenie badań związanych z zawilgoceniem fasety od strony południowo zachodniej na elewacji.
2. Znalezienie przyczyny zamakania i jej likwidacja.
3. Pozostałe zabiegi podobnie jak przy czyszczeniu, likwidacji spękań i uzupełnieniach estetycznych sufitu.

Ściany

1. Zdjęcie tapet przez techników renowatorów w obecności dyplomowanego konserwatora zabytków, bądź przez konserwatorów z uwagi na szansę zachowania pod spodem dekoracji malarskiej.
2. Przeprowadzenie poszerzenia badań stratygraficznych, poszukiwanie reliktyw dekoracji malarskich. Sprawdzenie przyczepności tynków do podłoża.
3. Oczyszczenie chemiczno-mechaniczne ścian z kleju do tapet i pozostałych zabrudzeń.
4. Usunięcie wadliwych kitów i łat zwłaszcza w przekuciach instalacyjnych.
5. Spękanie na ścianie południowo-wschodniej i ewentualne pozostałe, które uwidocznia się po zdjęciu tapet (większe niż włosowate), rozciąć metodą żyłowania, pogłębić, oczyścić, zaimpregnować dyspersją akrylową Haftfest firmy Remmers i uzupełnić materiałem elastycznym Rissfuller firmy Sto i wygładzenie na powierzchni masą Stuccolini.

---

¹ „Konserwacja trzech pomieszczeń...” mgr Krzysztof Mikołajek, 2010 rok

6. W razie wykrycia odspojień tynku od podłoża wykonać ewentualnie zastrzyki z syntetycznego wapna hydraulicznego Ledan TB1.
7. Uzupełnienie ubytków w tynku zaprawą mineralną piaskowo wapienną z dodatkiem białego cementu (0,5 – biały cement, 3 – piasek, 1 – ciasto wapienne).
8. Uzupełnienie koszulki wapiennej wapna dołowanego sezonowanego ewentualnie dyspergowanego firmy Keim.
9. Wykonanie laserunkowego malowania zielenią gabinetową według kolornika System Ispo EuColor 2001 numer 39, zaleca się użycie farb odwracalnych Reversil firmy Keim. Jeśli pod tapetami zostanie odnaleziona dekoracja należy na komisji rozważyć formę jej konserwacji lub/i rekonstrukcji. Na tym etapie jednak program nie może tego zagadnienia sprecyzować, zatem musi ono ewentualnie być rozpatrywane w trybie prac dodatkowych.

Supraporta

1. Oczyszczenie i odkurzenie supraporty metodami chemiczno – mechanicznymi.
2. Uzupełnienie ewentualnych ubytków złocień złotem naturalnym na poler na pulmencie czerwonym.
3. Uzupełnienie ewentualnych ubytków w warstwie malarskiej na kolor wynikający z badań – dopasowany do stolarki.

Stolarka

1. Oczyszczenie stolarki z zabrudzeń metodami chemiczno – mechanicznymi.
2. Uzupełnienie ewentualnych ubytków drewna szpachlą akrylową np. Stuccolini.
3. Stworzenie szczeliny dylatacyjnej wokół płycin w celu swobodnej pracy drewna.
4. Uzupełnienie złączy stolarskich stale elastyczną masą Rissfiller i nawierzchniowo szpachlówką akrylową Stuccolini.
5. Przezłocenie złotem naturalnym, metodą na mikstion olejny (12h)
6. Zabezpieczenie antykorozyjne żelaznych metalowych elementów tj. zawiasy, zamek, klamka tanią w schellsolu, malowanie farbą olejną na kolor ustalony z komisją konserwatorską.

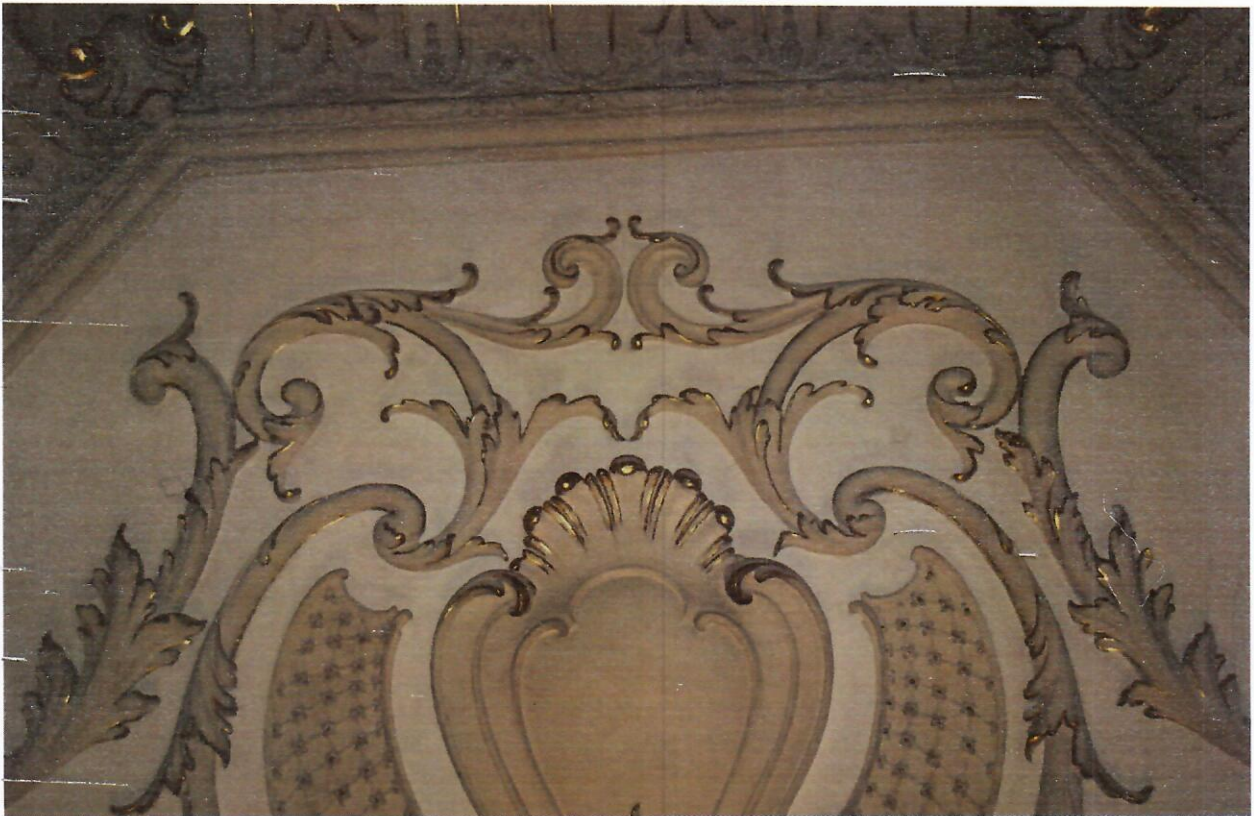
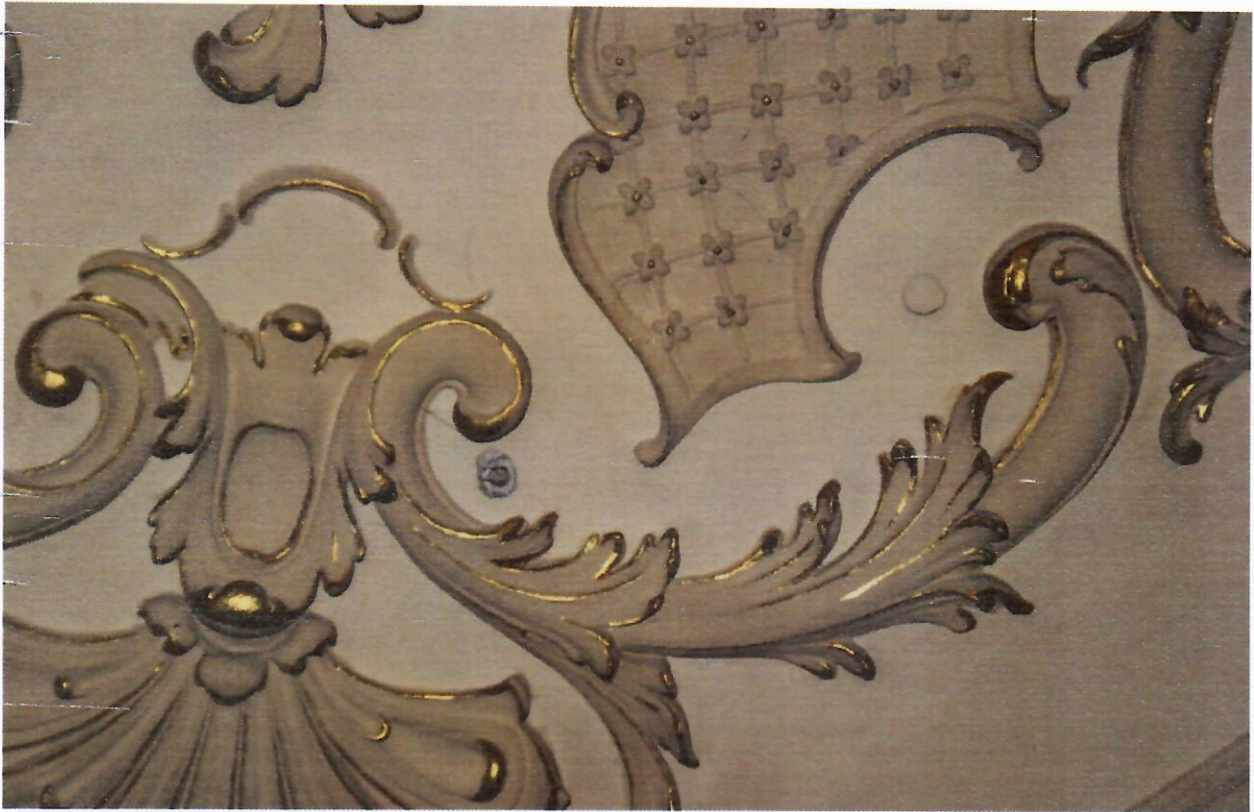
Żyrandol

1. Oczyszczenie, odkurzenie mosiądzu metodami chemiczno-mechanicznymi.
2. Oczyszczenie – umycie szklanych kielichów.

Wykonanie prac konserwatorskich powinno zostać przeprowadzone pod nadzorem autorskim.

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Fot. nr 5, 6

Instytut Ekspertyz Sądowych, naroże ulic Westerplatte 9 i Marii Skłodowskiej Curie 1 w Krakowie. Stan przed konserwacją. Wnętrze Gabinetu Dyrektora Naczelnego. Na fotografiach widoczne kotwy (śrubunki) umieszczone w stropie, nierówności oraz spękania włosowate powierzchni od strony zachodniej i południowo wschodniej.

Autor fot: Katarzyna Feć

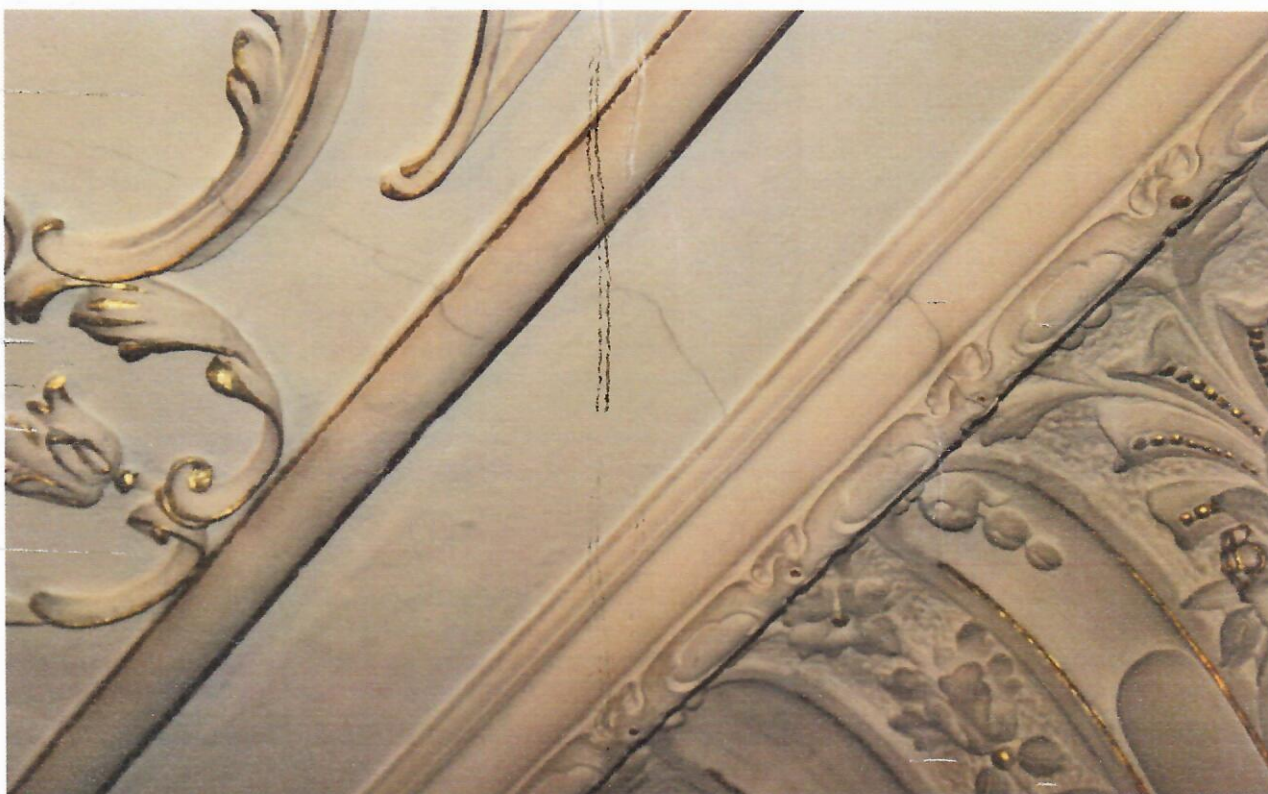
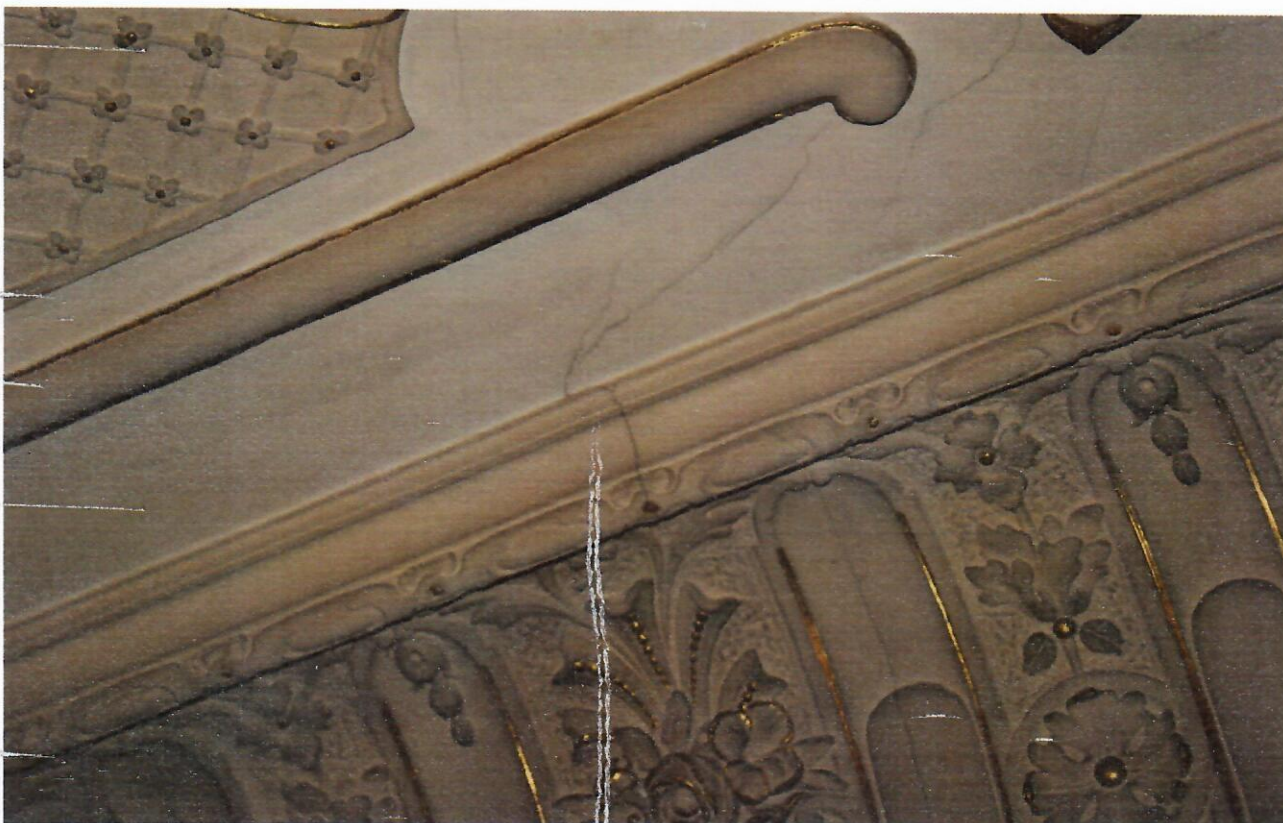

Fot. nr.7, 8.

Instytut Ekspertyz Sądowych, naroże ulic Westerplatte 9 i Marii Skłodowskiej Curie 1 w Krakowie. Stan przed konserwacją. Wnętrze Gabinetu Dyrektora Naczelnego. Na fotografii nr 7 widoczne spękanie, a także nierówności w części centralnej stropu. Na fotografii nr 8 widoczne spękanie fasety, zabrudzenia, zakurzenia oraz ubytek polichromii.

Autor fot: Katarzyna Feć

Fot. nr 9, 10

Instytut Ekspertyz Sądowych, naroże ulic Westerplatte 9 i Marii Skłodowskiej Curie 1 w Krakowie. Stan przed konserwacją. Wnętrze Gabinetu Dyrektora Naczelnego. Na fotografiach widoczne nierówności oraz spękania włosowate powierzchni stropu oraz spękania faset.

Autor fot: Katarzyna Feć

Fot. nr 11, 12

Instytut Ekspertyz Sądowych, naroże ulic Westerplatte 9 i Marii Skłodowskiej Curie 1 w Krakowie. Stan przed konserwacją. Wnętrze Gabinetu Dyrektora Naczelnego. Na fotografii nr 11 widoczne zawilgocenie narożnej fasety od strony zachodniej. Na fotografii nr 12 widoczny fragment zabrudzonej tapety oraz niewielkie ubytki w polichromii fasety.

Autor fot: Katarzyna Feć

Fot. nr 13, 14

Instytut Ekspertyz Sądowych, naroże ulic Westerplatte 9 i Marii Skłodowskiej Curie 1 w Krakowie. Stan przed konserwacją. Wnętrze Gabinetu Dyrektora Naczelnego. Na fotografii nr 13 widoczne nierówności w świetle bocznym oraz spękania włosowate. Na fotografii nr 14 widoczna wybrzuszona i zabrudzona tapeta na wadliwie wypełnionym przekuciu instalacyjnym i wokół puszek.

Autor fot: Bożena Boba - Dyga, Katarzyna Feć

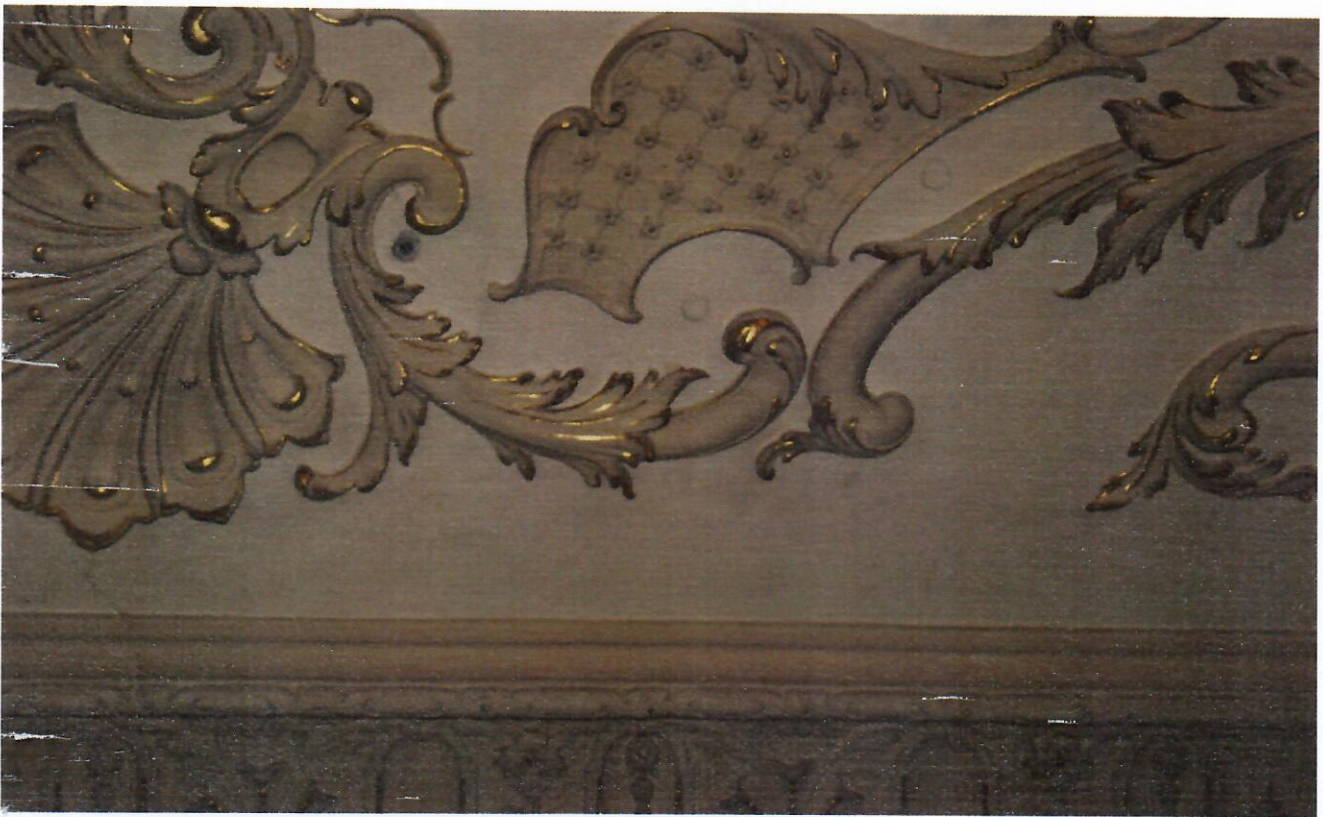

Fot. nr 1, 2

Instytut Ekspertyz Sądowych, naroże ulic Westerplatte 9 i Marii Skłodowskiej Curie 1 w Krakowie. Stan przed konserwacją. Wnętrze Gabinetu Dyrektora Naczelnego. Na fotografii nr 1 widoczny zawilgocony fragment narożnej fasety (oznaczony na czerwono) od strony zachodniej. Widoczne również kotwy (śrubunki) umieszczone w stropie oraz spękania włosowate powierzchni. Fotografia nr 2 przedstawia rozetę z dekoracją sztukatorską. Wokół rozety widoczne spękania włosowate, a także niepokojące nierówności tynku.

Autor fot: Katarzyna Feć

Fot. nr 3, 4

Instytut Ekspertyz Sądowych, naroże ulic Westerplatte 9 i Marii Skłodowskiej Curie 1 w Krakowie. Stan przed konserwacją. Wnętrze Gabinetu Dyrektora Naczelnego. Na fotografiach widoczne kotwy (śrubunki) umieszczone w stropie, nierówności oraz spękania powierzchni od strony zachodniej i południowej.

Autor fot: Katarzyna Feć

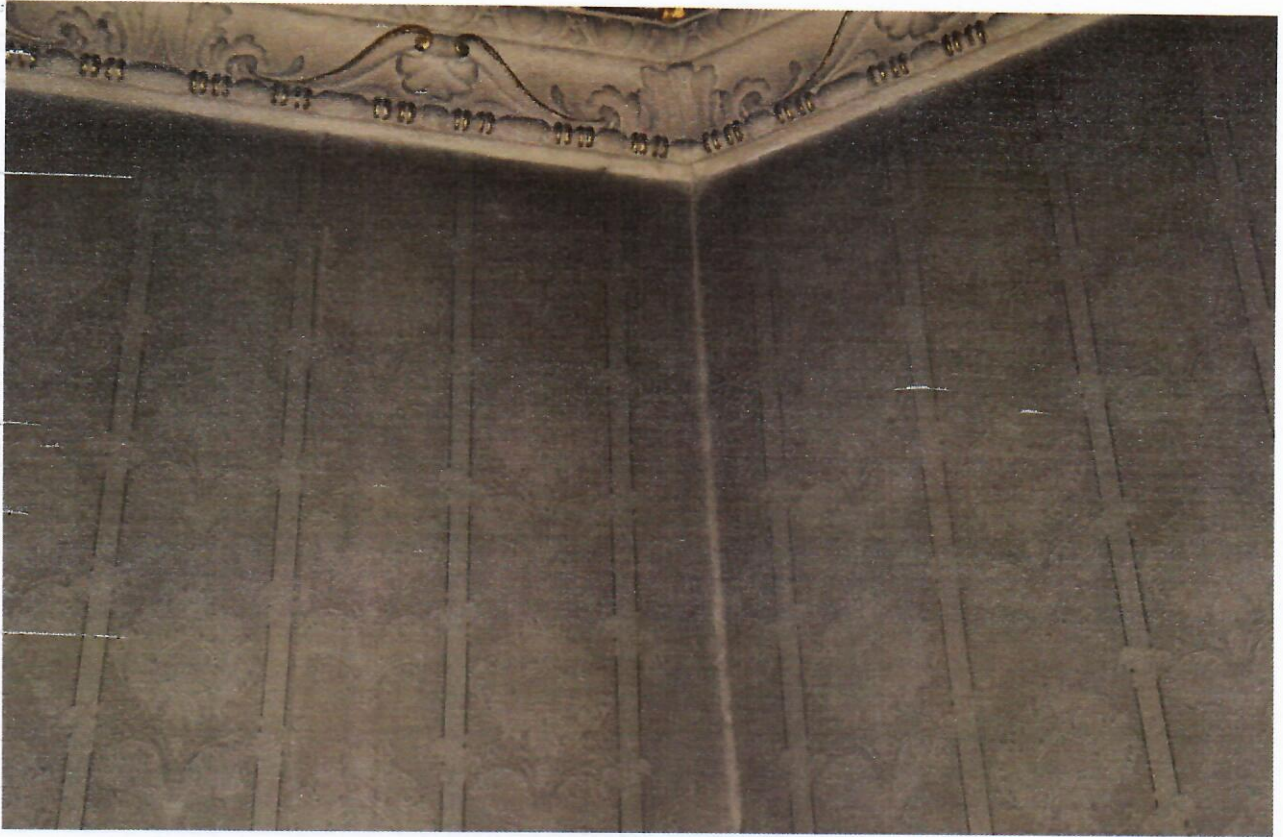

Fot. nr 15, 16

Instytut Ekspertyz Sądowych, naroże ulic Westerplatte 9 i Marii Skłodowskiej Curie 1 w Krakowie. Stan przed konserwacją. Wnętrze Gabinetu Dyrektora Naczelnego. Fotografie przedstawiają fragmenty dekoracyjnego stropu. Widoczne zabrudzenia zarówno sztukaterii, a także tapety oraz nierówności i spękania włosowate.

Autor fot: Katarzyna Feć

Fot. nr 17, 18
Instytut Ekspertyz Sądowych, naroże ulic Westerplatte 9 i Marii Skłodowskiej Curie 1 w Krakowie. Stan przed konserwacją. Wnętrze Gabinetu Dyrektora Naczelnego. Fotografia nr 17 przedstawia fragment zabrudzonej i zakurzonej tapety. Fotografia nr 18 przedstawia mosiężny, współczesny nieco zakurzony żyrandol ze szklanymi kielichami.

Autor fot: Katarzyna Feć

Fot. nr 19, 20
Instytut Ekspertyz Sądowych, naroże ulic Westerplatte 9 i Marii Skłodowskiej Curie 1 w Krakowie. Stan przed konserwacją. Wnętrze Gabinetu Dyrektora Naczelnego. Fotografia 19 przedstawia dekoracyjną supraportę, lakierowaną i częściowo złożoną, zakurzoną. Fotografia nr 20 przedstawia dwuskrzydłowe, płycinowe drzwi wahadłowe

Autor fot: Katarzyna Feć

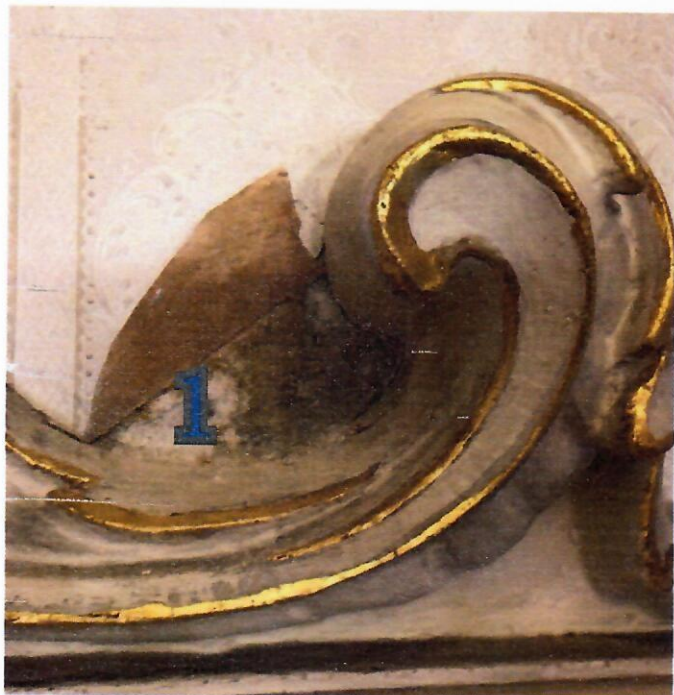

Fot. nr 21, 22

Instytut Ekspertyz Sądowych, naroże ulic Westerplatte 9 i Marii Skłodowskiej Curie 1 w Krakowie. Stan przed konserwacją. Wnętrze Gabinetu Dyrektora Naczelnego. Fotografie przedstawiają pęknięcia na styku płycin i ramy konstrukcyjnej drewnianej skrzydła drzwiowego - brak dylatacji w drzwiach wejściowych do Gabinetu Dyrektorskiego.

Autor fot: Katarzyna Feć

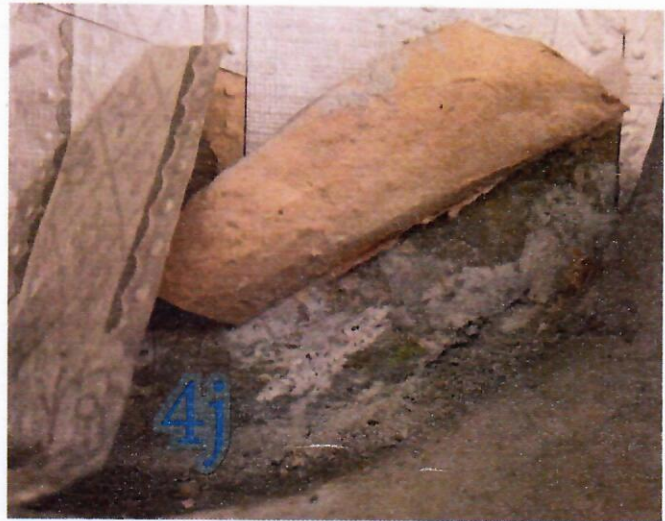
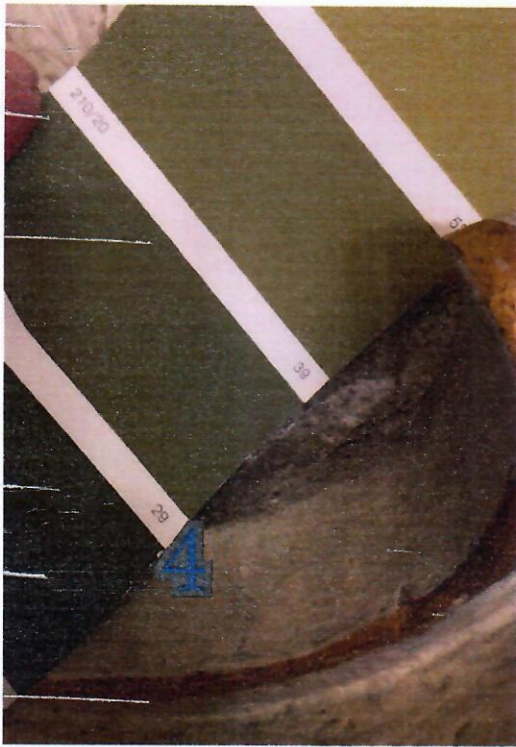

Fot. nr 23, 24, 23

Instytut Ekspertyz Sądowych, naroże ulic Westerplatte 9 i Marii Skłodowskiej Curie 1 w Krakowie. Wstępne badania odkrywkowe. Wnętrze Gabinetu Dyrektora Naczelnego. Sonda nr 1 - Badania wykazały pod warstwą tapety zabrudzoną od kleju i kurzu warstwę malarską, w kolorze zieleni według kolornika System Ispo EuColor 2001 numer 39, pod warstwą malarską koszulkę wapienną oraz tynk piaskowo wapienny, Sonda nr 2 - Badania wykazały pod warstwą tapety, zabrudzoną od kleju powłokę prawdopodobnie z szarego gipsu budowlanego oraz warstwę tynku piaskowo wapiennego. Sonda nr 3 - Badania wykazały pod warstwą tapety, warstwę malarską zabrudzoną od kleju oraz kurzu w kolorze ugrowym, oraz warstwę malarską w kolorze zieleni według kolornika System Ispo EuColor 2001 numer 39, oraz tynk piaskowo wapienny. Dodatkowo sonda ujawniła spękania włosowate.

Autor fot: Katarzyna Feć, Bożena Boba - Dyga

Fot. nr 25, 26, 27

Instytut Ekspertyz Sądowych, naroże ulic Westerplatte 9 i Marii Skłodowskiej Curie 1 w Krakowie. Stan przed konserwacją. Wstępne badania odkrywkowe. Wnętrze Gabinetu Dyrektora Naczelnego. Sonda nr 4 - Badania wykazały pod warstwą tapety, warstwę malarską zabrudzoną od kleju i kurzu, w kolorze zieleni według kolornika System Ispo EuColor 2001 numer 39 oraz tynk piaskowo wapienny. Sonda nr 5 - Badania wykazały pod warstwą tapety zabrudzoną od kleju i kurzu warstwę malarską, w kolorze zieleni według kolornika System Ispo EuColor 2001-numer 39, pod warstwą malarską koszulkę wapienną oraz tynk piaskowo wapienny. Sonda nr 4 - porównanie z kolornikiem System Ispo EuColor 2001 numer 39 i 29.

Autor fot: Bożena Boba - Dyga, Katarzyna Feć

Fot. nr 28, 29

Instytut Ekspertyz Sądowych, naroże ulic Westerplatte 9 i Marii Skłodowskiej Curie 1 w Krakowie. Stan przed konserwacją. Wstępne badania odkrywkowe. Badania przedstawiają sondy porównawcze w Gabinetce Zastępcy Dyrektora. W obu przypadkach badania wykazały pod warstwą tapety zabrudzoną od kleju i kurzu warstwę malarską w kolorze zieleni według kolornika System Ispo EuColor 2001 numer 39, koszulkę wapienną, tynk piaskowo wapienny.

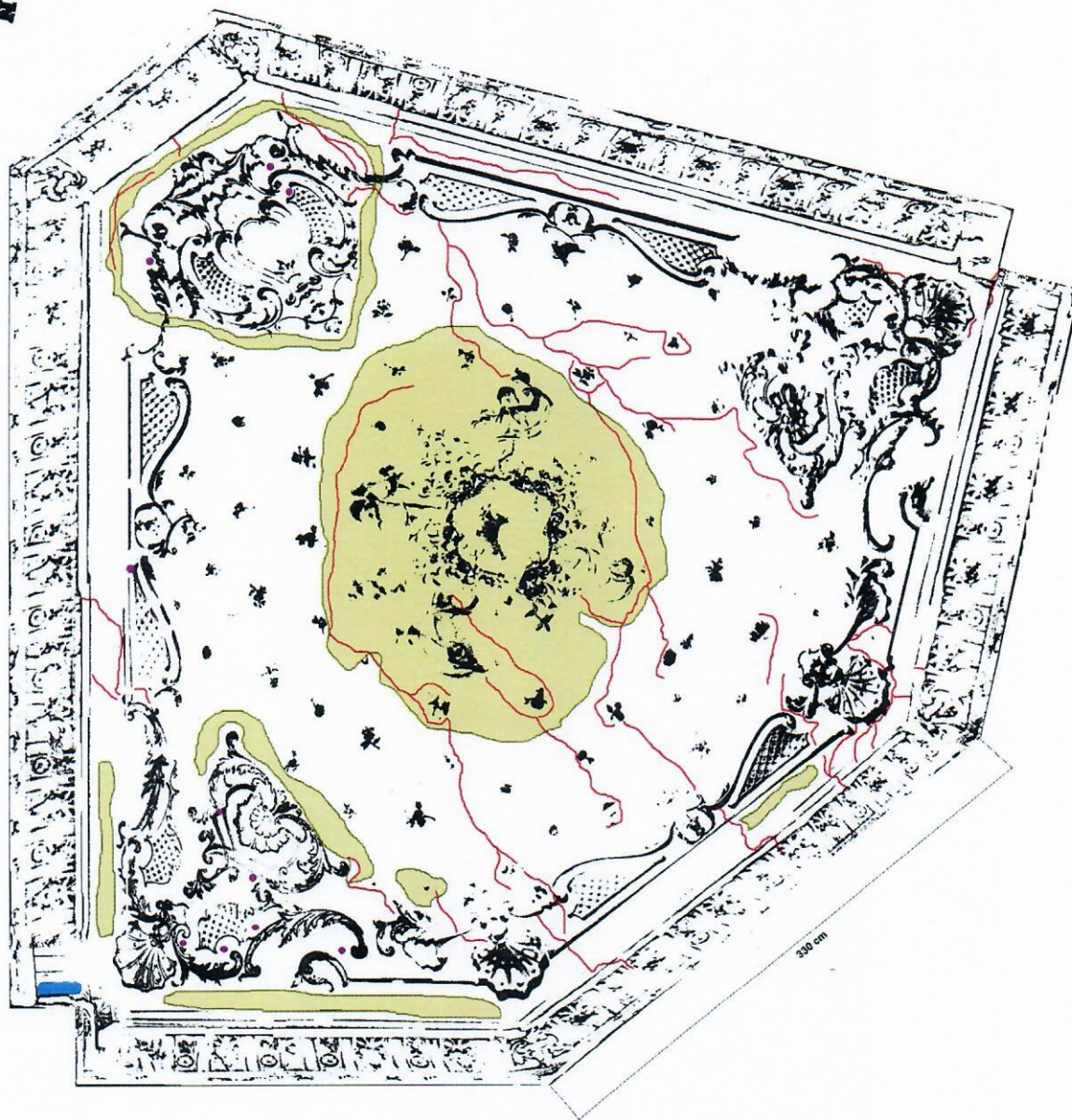
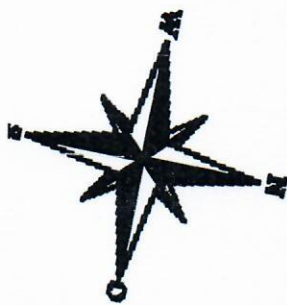
Autor fot: Katarzyna Feć

ANEKSY

1. Rejestr stanu zachowania sufitu w Gabinetce Dyrektora Naczelnego.

REJESTR STANU ZACHOWANIA

LEGENDA

- Zawilgocenia
- Spękania (widoczne przed zdjęciem przemalowań)
- Kotwy - Śrubunki
- Nierówności powierzchni

ART FORUM Bożena Boba-Dyga
ul. Św. Gertrudy 9/9A, 31-046 Kraków

TEMAT I RODZAJ DOKUMENTACJI
Rejestr stanu zachowania sufitu Gabinetu Dyrektora Naczelnego Instytutu Ekspertyz Sądowych

LOKALIZACJA
Polska, woj. małopolskie, 31-510 Kraków, u zbiegu ulic Westerplatte 9 i Marii Skłodowskiej Curie

DATA WYKONANIA
Listopad-Grudzień 2016

OPRACOWAŁY
Bożena Boba-Dyga, Katarzyna Feć

BIBLIOGRAFIA

1. Jacek Purchla, *Jan Zawiejski – architekt przełomu XIX i XX wieku*, Warszawa 1986
2. Jacek Purchla, *Teatr i jego architekt*
3. Encyklopedia Krakowa, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa – Kraków 2000
4. Marek Żukow-Karczewski, *Pałace Krakowa. Pałac Judkiewicza*, "Echo Krakowa", 28 III 1990 r., nr 62
5. Andrzej Romanowski *Chodząc ulicami, czytając słownik...*, „Kraków”, X – XI 2010, nr 10 – 11
6. Michał Rożek, *Przewodnik po zabytkach Krakowa*

Materiały Archiwalne

1. Ekspertyza stanu zachowania kamieniarki elewacji z wytycznymi konserwatorskimi, mgr Wiesław Wolny, 1999
2. Program prac konserwatorskich dla elewacji budynku Instytutu Ekspertyz Sądowych w Krakowie, ul Westerplatte 9, mgr Marek Sawicki, 2005
3. Program prac konserwatorskich dla malowanego ogrodzenia i balustrady balkonu budynku Instytutu Ekspertyz Sądowych w Krakowie, ul Westerplatte 9, mgr Marek Sawicki, 2005
4. Program prac konserwacji elementów metalowych zabytkowego ogrodzenia oraz balkonu na elewacji frontowej budynku Instytutu Ekspertyz Sądowych, Kraków ul Westerplatte 9, mgr inż. Krzysztof Ferdek, 2007
5. Dokumentacja powykonawcza z prac prowadzonych przy konserwacji elementów metalowych zabytkowego ogrodzenia oraz balkonu na elewacji frontowej budynku Instytutu Ekspertyz Sądowych, Kraków, ulica Westerplatte 9, mgr inż. Krzysztof Ferdek, 2007
6. Program prac konserwatorskich dotyczący elewacji Instytutu Ekspertyz Sądowych w Krakowie w zakresie technologii, Stanisław Dziuba, Włodzimierz Drabczyński, 2007
7. Program prac konserwatorskich dotyczący wystroju klatki schodowej i hallu Instytutu Ekspertyz Sądowych w Krakowie, ul. Westerplatte 9, mgr Marek Sawicki, 2008

8. Konserwacja klatki schodowej i hallu Instytutu Ekspertyz Sądowych w Krakowie, ul Westerplatte 9, dokumentacja konserwatorska powykonawcza, mgr Krzysztof Mikołajek, 2009
9. Dokumentacja prac konserwatorskich dla elewacji budynku Instytutu Ekspertyz Sądowych w Krakowie, ul. Westerplatte 9, mgr Stanisław Dziuba, Włodzimierz Drabczyński, 2009
10. Konserwacja klatki schodowej i hallu i poczekalni Instytutu Ekspertyz Sądowych w Krakowie, ul Westerplatte 9, etap II, dokumentacja konserwatorska powykonawcza, mgr Krzysztof Mikołajek, 2009
11. Dokumentacja prac konserwatorskich dla elewacji budynku Instytutu Ekspertyz Sądowych w Krakowie, ul. Westerplatte 9, mgr Stanisław Dziuba, Włodzimierz Drabczyński, 2009
12. Konserwacja trzech pomieszczeń (sekretariatu i gabinetów dyrektorskich) na parterze, Instytut Ekspertyz Sądowych w Krakowie ul Westerplatte 9, mgr Krzysztof Mikołajek, 2010
13. Archiwum Narodowe, *Prace Architektury Jana Zawiejskiego*, teka Domy i Rozmaite.
14. Dokumenty związane z budynkiem u zbiegu ulic Westerplatte 9 i Marii Skłodowskiej Curie 1 z Archiwum Narodowego

Strony Internetowe

1. <http://kalendariumdawnejprasy.blogspot.com/> [data dostępu: 11.2016]
2. www.sejm-wielki.pl [data dostępu: 11.2016]